

MAANDBLAD

UITGEGEVEN DOOR HET NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG.

De Maandelijksche Vergadering
wordt, met het oog op het Congres,
in April niet gehouden.

VERSLAG DER MAANDELIJSCHES VERGADERING, OP WOENSDAG 7 MAART 1923.

Woensdag 7 Maart 1923 hield het Natuurhistorisch Genootschap zijn gewone maandelijksche vergadering in het Museum. Door ongesteldheid van den voorzitter, Rector Cremers, werd het voorzitterschap waargenomen door den secretaris, de heer Funke. Deze opende te kwartier na zes, de goed bezochte bijeenkomst en gaf het woord aan den heer F. van Rummelen, die naar aanleiding van een door hem ontworpen afgedekte schetskaart van Zuid-Limburg en van een publicatie van zijn hand, getiteld: „De Geo-hydrologie van den Limburgschen Bodem” een except gaf van de geologie van Limburg. Op zijn afgedekte kaart is het alluvium en diluvium weggelaten, maar in 't kort noemde hij de verschillende vormen op, waarin beide in ons gebied voorkomen en wees daarbij op de verschillen tusschen löss en kleefarde. Löss komt niet tot het uiterste Zuiden van onze provincie voor; maar precies is de grens nog niet vastgesteld. Bij het grintdiluvium kwamen natuurlijk de bekende terrassen ter sprake: 1o dat van Margraten; 2o het hoog; 3o het midden; 4o het laagterras. Bij de behandeling van wat zijn schetskaart te zien gaf, begon hij met de oudste formatie, die daarop te vinden was: het boven Carboon of productieve Carboon, dat bij Epen o.a. in de Heimans-grot aangetroffen wordt en dat slechts enkele fossielen bevat. Daarna vindt men op de kaart eerst gronden uit de krijtformatie, zoodat er een hiaat is gedurende Perm, Trias en Jura, waarvan nog geen goede verklaring gegeven kan worden; er zijn aanwijzingen dat Trias en Jura zich waarschijnlijk wel hier gevormd zullen hebben. Van 't krijt is alleen maar Senoon aanwezig en wel: 1o als witte fossiel-arme zanden, soms met kleilagen, de z.g.n. Akensche zanden, een duinformatie aan den oever van de Krijtze; 2o. glauconiet-houdende ten deele kleiige zanden, gevormd in een ondiepe zee, het z.g.n. groen zand van Herve of van Vaaals. Deze zijn waarschijnlijk met de Akensche zanden synchroon. Daarna de eigenlijke krijt (kalk) afzettingen in

den vorm van Gulpensch- en Maastrichtsch krijt, waarover niet verder werd uitgewijd. Nu was de beurt aan het tertiair, met zijn oligoceene kleien en zanden, soms zeer rijk aan fossielen, zijn mioceene spierwitte kwartszanden, soms tot zandsteen verhard, hier en daar met bruinkool en ten slotte, de grove plioceene zanden, rijk aan grint met Jurassische fossielen, houtresten en soms kleilagen met mooie plantenresten, welke op een toen heerschend warmer klimaat wijzen. Een opmerking over de uitgestrektheid van het onder-Carboon in veel Noordelijker richting dan men verwachten kon, besloot dit stratigrafisch overzicht, waarop eenige tectonische opmerkingen over storingen als die van Kunrade en die van de Heerlerheide en de bekende Feldbisz en Sandgewand volgden. Nieuw was wel voor de meesten de mededeeling, dat deze twee laatste veel verder parallel loopen dan men vermoedde. Aan de discussie namen o.a. deel de heeren Keuller, Vürthheim en de waarnemende voorzitter, die daarna den spreker uit naam der vergadering dank zei. In de discussie had ir. Keuller erop gewezen dat de kerk van St. Pieter waarschijnlijk op een middenteras staat.

Nu was het woord aan den heer Vürthheim, voor een phyto-chemische mededeeling over „Blauwzuurvorming door bacteriën”. In 1903 trad er in Rotterdam bij havenarbeiders, die van Rangoonboontjes gegeten hadden, vergiftiging op — waarbij een sterfgeval. Bij onderzoek bleek, dat de schuld lag in de aanwezigheid van blauwzuur in dat voedsel. Het onderzoek, geleid door dr. Greshoff, bracht aan het licht, dat de boontjes van *Phaseolus lunatus* (dit is de wetenschappelijke naam) een glucoside bevatten, dat zich door de werking van een enzym splitst, waarbij blauwzuur vrijkomt. Worden de boontjes gekookt, dan wordt natuurlijk het enzym vernietigd en bij het afgieten wordt met 't water het blauwzuur verwijderd. Bij het vergiftigingsgeval waren ze wat „krap” afgekookt. Nu bleek bij nadere onderzoekingen door spr., deslieds aan het Landbouwproefstation te Hoorn, dat ook afgekookte en afgegoten boontjes nog vergiftiging bij een geit konden veroorzaken, nadat ze eenigen tijd open en bloot hadden gestaan. Het bleek bij bacteriologisch onderzoek, dat de oorzaak ervan bij een *Diplococcus* te zoeken was. Over deze zijn evenwel nog geen verdere onderzoekingen bekend. Ook hier was eenige discussie en werd den spreker de dank der vergadering overgebracht.

Bij de rondvraag vroeg de heer W. de Backer of het niet op den weg van het Genootschap lag bij de 2e Kamer aan te dringen om de Jacht-

wet in zijn ingedienden vorm niet aan te nemen; hierover ontstond eenige discussie en toegezegd werd in Bestuursvergadering daarover verder te spreken. De heer Edm. Nyst verrijkte de verzamelingen van het Museum met een collectie kevers, waarvoor hem dank werd gezegd en hij vroeg of er geen gelegenheid zou zijn om de collectie van het Museum onder deskundige leiding, aan de leden te doen verklaren. Bij de gedaachtenwisseling merkte de waarnemende voorzitter op, dat dit niet gemakkelijk was zonder dat eerst wat meer palaeontologische kennis was bijgebracht. Algemeen was men van oordeel, dat het op den weg van het Genootschap lag deze bij te doen brengen. Hierover zal nader door het Bestuur overlegd worden ⁽¹⁾. De heer H. Versterren wees nog op een vergissing in het laatste Maandblad, waarvan nota genomen werd. Te ongeveer kwart na acht werd de zeer geanimeerde vergadering gesloten.

⁽¹⁾ Zie hierover elders in dit nummer van het Maandblad.

19de NEDERLANDSCH NATUUR- EN GE-NEESKUNDIG CONGRES TE MAASTRICHT.

Op 5, 6 en 7 April a.s. vindt bovengenoemd Congres plaats in Maastricht.

Waar we met gronden meenen te mogen veronderstellen, dat de leden van 't Natuurhist. Genootschap zich voor deze wetenschappelijke bijeenkomst in Limburg's hoofdstad interesseren, meenen we goed te doen enkele regels aan dit Congres te wijden.

De Vereeniging „het Nederl. Natuur- en Geneeskundig Congres" stelt zich ten doel de bevordering van de natuur- en geneeskundige wetenschappen in Nederland.

Dat doel tracht zij te bereiken:

a) door het houden van Congressen, (om de 2 jaar);

b) door het bevorderen en aanmoedigen van wetenschappelijk onderzoek in Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, en wel in 't bijzonder door 't verleen van geldelijken steun aan onderzoekers.

De Vereeniging bestaat uit:

a) leden voor het leven, die door storting van een som in eens alle rechten van leden verkregen hebben;

b) leden;

c) tijdelijke leden, die voor één Congres treden.

Voor 't lidmaatschap (lid of deelnemer) van het Congres wende men zich tot den 2den algemeen secretaris, Dr. B. K. Boom, Jan Luykenstraat 18, te Amsterdam.

't Diploma en programme zal men dan ontvangen aan 't Congresbureau te Maastricht, Leo-stichting, Breedestraat 17. Daar worden ook tijdens het Congres nieuwe leden aangenomen tegen storting der contributie.

Leden betalen tot wederopzeggens en gedurende tenminste twee achtereenvolgende jaren drie gulden per jaar; zij ontvangen een exemplaar der Handelingen, waarin o.a. de lijst der bestuurders en leden, de voordrachten ge-

houden in de algemeene vergaderingen, en de verslagen van wat er in de afdelingen en de onderafdelingen verhandeld is.

Tegen storting van vier gulden kan men ook alle samenkomsten van dit Congres als deelnemer bijwonen; desgewenscht kan men dan tegen betaling van twee gulden een exemplaar der „Handelingen" ontvangen.

* * *

Donderdag, 5 April, des namiddags stipt half drie heeft de eerste algemeene vergadering plaats in den Schouwburg, Breedestraat.

De openingsrede wordt uitgesproken door den algemeenen voorzitter Professor Spronck uit Utrecht.

Hierna houdt Prof van Iterson uit Heerlen eene rede: „de Staatsmijnen in Limburg" (met lichtbeelden).

Alvorens dan de huishoudelijke vergadering te houden, heeft er een pauze plaats, tijdens welke thee wordt aangeboden door de Stroomverkoop-maatschappij in den Foyer en de benedenzalen van den Schouwburg.

Des avonds te acht uur is ontvangst door 't Gemeentebestuur ten stadhuije, waarna te 9 uur in de Bioscoop en Concertzaal van de Koninklijke Zangvereniging „Maastreechter Staar" Dr. J. Comandon (Parijs) een film vertoont: „le cinématographe, instrument de recherches biologiques".

Na afloop hiervan worden leden en deelnemers van 't Congres officieel ontvangen door 't Comité der Sociétéit Momus in Momus' tempel.

Vrijdagmorgen, stipt 9 uur, beginnen de vergaderingen der afdelingen en wel van de Wis- en Natuurkundige-, de Biologische-, de Geneeskundige- en de Geologische-Geographische Wetenschappen.

Uit den aard der zaak moeten we ons, voor wat het Maandblad betreft, bepalen tot Fauna, Flora en Chea.

En zoo krijgen we dan Vrijdagmorgen: „Biologische Wetenschappen", in de bovenzaal van de Leo-Stichting.

1. E. Wassmann S. J. (Valkenburg), „Das Anpassungsproblem in der Biologie".

2. A. C. J. van Goor (Helder), „Een en ander uit de biologie der Nederlandse zeevieren".

3. W. E. De Mol (Amsterdam), „Nieuwe gezichtspunten betreffende het ontstaan van de paracovalla der Nareissen en de verdeling van dit bloem-orgaan, gegrondvest op teratologische en cytologische-erfelijke onderzoekingen".

4. C. E. B. Bremekamp (Delft), „De z.g. hydrotopische krommingen der wortels".

5. J. Smit (Voorst), „De desinfecteerende werking van kalkwater".

* * *

Terwijl **Vrijdagmorgen** de afdeling Biologische Wetenschappen bijeenkomt in de bovenzaal van de Leo-stichting, vergaderen de „Geologisch-geografische Wetenschappen" in het Natuurhistorisch Museum.

De agenda aldaar luidt als volgt:

1. B. G. Esher (Leiden), „Een tweede Nederlandsche diepzee-expeditie".

2. H. J. Beckers (Beek L.), „Over diluviale